

بیمه و حقوق مسئولیت مدنی

جلد دوم

دعاری بیمه و مسئولیت مدنی

به انضمام چند مقاله و مقررات مرتبط

دکتر عبدالله خدابخشی

عضو هیأت علمی دانشگاه علوم قضایی

انتشارات جنگل

سرشناسه	خدابخشی، عبدالله، ۱۳۵۶-
عنوان قراردادی	ایران، قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	بیمه و حقوق مسئولیت مدنی / عبدالله خدابخشی
وضعیت ویراست	ویراست ۲.
مشخصات نشر	تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	ج ۲.
شابک	ج ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۰۳۱-۶ ج ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۰۴۰-۸
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	ویراست قبلی کتاب حاضر با عنوان "بیمه و حقوق مسئولیت مدنی همراه با نقد و..." به صورت مستقل توسط روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۸۸ منتشر شده است:
یادداشت	کتابنامه
مندرجات	ج ۱: مبانی و مفاهیم بایسته بیمه و مسئولیت مدنی - ج ۲: دعاوی بیمه و مسئولیت مدنی
عنوان دیگر	بیمه و حقوق مسئولیت مدنی همراه با نقد و...
موضوع	حقوق بیمه - ایران
موضوع	مسئولیت (حقوق) - ایران
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۱ ج ۴ / KMH۹۹۸
رده‌بندی دیویی	۳۴۶/۵۵۰۸۶
شماره کتابشناسی ملی	۳۰۹۷۳۶۸

بیت

عنوان کتاب: بیمه و حقوق مسئولیت مدنی جلد دوم (دعاوی بیمه و مسئولیت مدنی)
به انضمام چند مقاله و مقررات مرتبط
تألیف: دکتر عبدالله خدابخشی
ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه
ناظر فنی: امین لشکری
نوبت و سال چاپ: دوم (اول از ناشر)، ۱۳۹۳
قطع و تیراژ: وزیری، ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۱۷۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۰۴۰-۸

<http://www.junglepub.org>
[email:// Info@junglepub.org](mailto:Info@junglepub.org)

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۶۱۱۵-۹-۶۶۴۸۲۸۳۰
۰۳۱۱-۳۲۰۵۰۶۷-۳۲۰۳۸۰۰-۹

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

فهرست مطالب

فهرست علائم اختصاری

فصل سوم: بیمه و دعاوی مسئولیت مدنی

۲	مبحث اول- نقش بیمه در تحول دعاوی مسئولیت مدنی
۲	گفتار اول- تحول کیفی در دعاوی مسئولیت مدنی
۲	الف- طرفین دعاوی مسئولیت مدنی
۳	ب- موقعیت زیان دیده در دعاوی مسئولیت مدنی
۷	ج- قانون قابل اعمال در دعاوی مسئولیت مدنی
۹	گفتار دوم- بیمه و کمیت دعاوی مسئولیت مدنی
۱۰	الف- بررسی علل کاهش دعاوی مسئولیت مدنی
۱۰	۱- تعدیل عناصر مسئولیت مدنی و کاهش زمان رسیدگی
۱۱	۲- حسن نیت و حفظ شهرت مؤسسات بیمه
۱۳	۳- قضازدایی و مذاکره بیمه گر با زیان دیده
۱۳	۳-۱- درآمدی بر مسأله قضازدایی
۱۷	۳-۲- اهمیت رویکرد قضازدایی
۱۹	۳-۳- خسارت مالی متقابل
۲۹	۳-۴- کمیسیون حل اختلاف تخصصی
۳۱	ب- بررسی علل افزایش دعاوی مسئولیت مدنی
۳۱	۱- موقعیت زیان دیده
۳۳	۱-۱- اشخاص مورد حمایت قانون جدید
۳۷	۱-۲- حق ثالث در حادثه رانندگی و اثر آن در قرارداد بیمه
۳۹	۱-۳- تبانی و سوء استفاده ثالث در حادثه رانندگی
۴۴	۲- موقعیت بیمه گر و افزایش دعاوی مسئولیت مدنی
۴۴	۲-۱- مصادیق عمومی طرح دعا از سوی بیمه گر
۴۵	۲-۲- طرح دعا با رویکرد پیشگیری از وقوع جرم و خسارت
۴۶	۲-۲-۱- ماهیت حق بیمه گر در مراجعه به مرتکب زیان
۴۷	۲-۲-۱-۱- قائم مقامی بیمه گر

۴۸	۲-۲-۱-۲- ضمانت اجرای کیفری.....
۵۰	۲-۲-۱-۳- فرانشیز و کاهش پوشش بیمه‌ای.....
۵۴	۲-۲-۱-۴- خسارت تنبیهی.....
۵۷	۲-۲-۱-۵- استقلال حقوقی رجوع بیمه‌گر به مسئول حادثه.....
۵۸	۲-۲-۲- شرایط و آثار رجوع بیمه‌گر به مسئول حادثه.....
۶۵	۲-۳- طرح دعوا براساس نادیده گرفتن قرارداد بیمه.....
۷۲	۲-۳-۱- تقصیر عمدی.....
۸۲	۲-۳-۲- تقصیر سنگین.....
۸۴	۲-۳-۳- تخلف خاص نداشتن پروانه رانندگی.....
۹۰	۳- موقعیت مسئول حادثه.....
۹۰	۳-۱- آثار عمومی.....
۹۴	۴- بدعتی به عنوان وثیقه.....
۱۰۰	ج- نتیجه: افزایش دعاوی مسئولیت مدنی.....
۱۰۱	مبحث دوم- دعاوی مستقیم زیان دیده علیه بیمه‌گر.....
۱۰۳	گفتار اول- مفهوم و مبانی دعاوی مستقیم.....
۱۰۳	الف- مفهوم دعاوی مستقیم و مقایسه با دعاوی دیگر.....
۱۰۳	۱- شناخت دعاوی مستقیم.....
۱۰۴	۲- چهره‌های دعاوی مستقیم.....
۱۰۸	۳- مقایسه دعاوی مستقیم و غیرمستقیم.....
۱۱۱	ب- علل وجودی دعاوی مستقیم.....
۱۱۲	ج- دعاوی مستقیم در حقوق فرانسه.....
۱۱۳	۱- تاریخچه دعاوی مستقیم زیان دیده علیه بیمه‌گر.....
۱۱۷	۲- ماهیت دعاوی مستقیم زیان دیده علیه بیمه‌گر.....
۱۲۰	د- حقوق ایران و دعاوی مستقیم.....
۱۲۸	ه- الزامی یا اختیاری بودن دعاوی مستقیم.....
۱۲۹	گفتار دوم- آثار و احکام دعاوی زیان دیده علیه بیمه‌گر.....
۱۳۰	الف- قواعد عمومی طرح دعوا.....
۱۳۱	۱- منجز یا مشروط بودن دعوا.....
۱۳۹	۲- صلاحیت دادگاه.....
۱۴۰	ب- اصول حاکم بر دعاوی مستقیم زیان دیده علیه بیمه‌گر.....

۱- ممنوعیت اقرار به مسئولیت از سوی بیمه‌گذار.....	۱۴۰
۲- ممنوعیت مصالحه و سازش از سوی بیمه‌گذار.....	۱۴۴
۳- انتقال دعوا به بیمه‌گر و نحوه اداره آن.....	۱۴۸
۴- وضعیت حقوق ایران و دخالت بیمه‌گر.....	۱۴۹
ج- طرفین دعوای مستقیم- لزوم دخالت بیمه‌گذار.....	۱۵۳
نتیجه‌گیری.....	۱۵۵
ضمایم.....	۱۵۷
اول- مقالات.....	۱۵۷
مقاله اول- قراردادهای بیمه‌ای در رویه قضایی ایران.....	۱۵۷
مقدمه.....	۱۵۷
موضوع رأی اصراری شماره ۱۰-۱۳۷۹/۳/۱۷.....	۱۵۸
تصمیم شعبه ۱۳۱ دادگاه عمومی تهران.....	۱۵۹
رأی شعبه ۲۳ دیوان عالی کشور.....	۱۵۹
رأی شعبه ۳۴ دادگاه عمومی تهران.....	۱۶۰
رأی اصراری شماره ۱۰-۱۳۷۹/۳/۱۷ دیوان عالی کشور.....	۱۶۱
۱- تمایز میان قرارداد اولیه و قرارداد بعدی.....	۱۶۱
۲- مسائل مورد اختلاف.....	۱۶۴
۳- ماهیت عقد صلح و استقلال آن.....	۱۶۴
۴- قطعی یا احتمالی بودن صلح.....	۱۶۶
۵- فلسفه بیمه و صلح.....	۱۶۹
۶- ریسک در بیمه و صلح.....	۱۷۰
۷- بیمه- صنعت تجاری یا حمایتی.....	۱۷۲
۸- اعتبار قرارداد صلح در روابط بیمه‌ای.....	۱۷۴
۹- سوءاستفاده از اضطرار در قراردادهای بیمه‌ای.....	۱۸۰
مقاله دوم- انعکاس اصول حاکم بر قراردادهای الحاقی در رویه قضایی.....	۱۸۲
چکیده.....	۱۸۲
مقدمه.....	۱۸۲
۱- عدم استناد طرف تنظیم‌کننده قرارداد به بطلان یا فسخ آن.....	۱۸۵
۲- اقدام برخلاف قرارداد الحاقی و انصراف عمل مجرمانه از آن.....	۱۸۶
۳- مرور زمان بیمه‌ای و آثار قرارداد الحاقی.....	۱۸۷

- ۲۰۰..... ۴- نفی یا اثبات تعهد براساس قرارداد الحاقی.....
- ۲۰۶..... ۵- تفسیر منطقی قرارداد الحاقی و رعایت اصل آزادی قراردادی.....
- ۲۰۹..... ۶- قراردادهای بانکی و مبنای شروع خسارت تأخیر.....
- ۲۱۶..... دستاورد.....
- ۲۱۶..... مقاله سوم- تفسیر قراردادهای بیمه‌ای در رویه قضایی ایران.....
- مقاله چهارم- حل و فصل ابهامات بیمه‌نامه: دکترین «تفسیر علیه تنظیم‌کننده سند یا بیمه‌گر».....
- ۲۳۶..... ۱- مقدمه.....
- ۲۳۶..... ۲- توسعه تاریخی دکترین «تفسیر علیه تنظیم‌کننده».....
- ۲۳۷..... ۳- قاعده جدید و بررسی دلایل خارجی برای حل ابهام.....
- ۲۳۸..... ۴- شیوه‌های عملی حل و فصل ابهام در قرارداد بیمه.....
- ۲۳۸..... ۴-۱- ارزیابی و اجرای «قصد مشترک» طرفین.....
- ۲۳۹..... ۴-۲- چه وقت عبارت، مبهم است؟.....
- ۲۴۲..... ۴-۳- آیا دلایل خارجی، ابهام را رفع می‌کنند؟.....
- ۲۴۲..... ۴-۳-۱- قاعده دلیل شفاهی.....
- ۲۴۲..... ۴-۳-۲- محدودیت‌های استفاده از دلایل خارجی.....
- ۲۴۲..... ۴-۳-۲-۱- قصد تصریح‌نشده و شخصی.....
- ۲۴۳..... ۴-۳-۲-۲- دلایل خارجی باید قبل از زمان اختلاف طرفین باشند.....
- ۲۴۳..... ۴-۳-۳- مذاکرات هم‌زمان یا سابق.....
- ۲۴۵..... ۴-۳-۴- اعمال و رویه‌های پس از صدور بیمه‌نامه.....
- ۲۴۸..... ۴-۳-۵- تاریخچه تنظیم سند و پیشنهادات متوالی.....
- ۲۴۹..... ۴-۳-۶- عرف و عادت تجاری.....
- ۲۵۰..... ۴-۳-۷- تفسیر ابهامات علیه تنظیم‌کننده سند.....
- ۲۵۰..... ۴-۳-۷-۱- بیمه‌نامه‌های تنظیم‌شده توسط بیمه‌گذار یا دلال.....
- ۲۵۳..... ۴-۳-۷-۲- بیمه‌گذار خبره.....
- ۲۵۴..... دستاورد.....
- ۲۵۵..... مقاله پنجم- تفسیر قراردادهای بیمه در آمریکا (تگزاس).....
- ۲۵۵..... ۱- قواعد کلی تفسیر.....
- ۲۵۶..... ۲- راهکارهای قضایی برای ارزیابی معنی قراردادی.....
- ۲۵۶..... ۲-۱- شرایط خاص، مقدم بر شرایط عمومی هستند.....

۲-۲- تصریح و ذکر یک مطلب، موجب خروج و مستثنی شدن دیگر موارد است.....	۲۵۶
۲-۳- قاعده «از همان نوع».....	۲۵۶
۲-۴- «از هم طراز آن مشخص است».....	۲۵۷
۲-۵- اعمال الکلام اولی من اهماله.....	۲۵۷
۲-۶- تفسیر علیه تنظیم کننده: اصل تفسیر به زیان بیمه گر.....	۲۵۷
۲-۷- اعمال قواعد مذکور در دعاوی.....	۲۵۸
مقاله ششم- نظریه سبب مستقیم (مؤثر) در کالیفرنیا ده سال پس از دعوی «گاروی».....	۲۶۰
۱- مقدمه.....	۲۶۰
۲- تحول نظریه سبب مستقیم.....	۲۶۰
۳- وضعیت فعلی دکترین «سبب مستقیم مؤثر».....	۲۶۴
۳-۱- معنی سبب مستقیم مؤثر.....	۲۶۴
۳-۲- زمان اعمال تحلیل «سبب مستقیم مؤثر».....	۲۶۵
۳-۳- نظریه سبب مستقیم مؤثر در بیمه نامه هایی که برای خطر معین صادر می شوند.....	۲۶۸
۳-۴- اسبابی که به صورت همزمان تحقق می یابند.....	۲۶۹
۳-۵- استثنای زلزله.....	۲۷۰
۴- نتیجه.....	۲۷۰
مقاله هفتم- اجرای حقوق و اقامه دعاوی بدهکار به وسیله طلبکاران او.....	۲۷۱
بخش اول- دعاوی غیر مستقیم.....	۲۷۱
بخش دوم- دعاوی مستقیم.....	۲۸۰
بخش سوم- دعاوی ابطال معامله به قصد فرار از دین.....	۲۸۲
مقاله هشتم- ظرفیت وسیله نقلیه و اثر آن در تعهدات بیمه گر نسبت به زیان دیده و مسئول حادثه.....	۲۹۹
درآمد.....	۲۹۹
گفتار اول- تحلیل حقوقی مسأله و بررسی مبانی احتضالی آن.....	۳۰۱
۱- افزایش ریسک.....	۳۰۱
۲- اصل پیشگیری از وقوع حوادث رانندگی.....	۳۰۳
۳- قرارداد بیمه و اصل التزام به شروط آن.....	۳۰۳
۴- قاعده اقدام.....	۳۰۴
۵- مستندات قانونی در مورد ظرفیت مجاز.....	۳۰۶
گفتار دوم- نقد مبانی.....	۳۰۸

- ۱- از نظر حقوق بیمه..... ۳۰۸
- ۲- از نظر حقوق مسئولیت مدنی..... ۳۱۰
- ۳- از نظر حقوق قراردادها..... ۳۱۱
- ۴- نقد قاعده اقدام..... ۳۱۴
- ۵- ضرورت کنترل قضایی..... ۳۱۶
- ۶- کیفیت اعمال اصل نسبیت..... ۳۱۸
- گفتار سوم- بررسی رویه قضایی و نقض و ابرام آن..... ۳۲۰
- ۱- موافقت با اصل نسبیت و اعمال ظرفیت مجاز..... ۳۲۰
- ۲- موافقت با ارزیابی مستقل آن..... ۳۲۳
- ۳- موافقت با کنترل قضایی..... ۳۲۴
- دوم- پاره‌ای از مسائل حقوقی در زمینه بیمه که در همایش مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مدیران حقوقی بیمه دانا در شهر یزد مطرح گردید..... ۳۳۰
- سوم- قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های بیمه‌ای..... ۳۳۶
- ۱- قانون بیمه (مصوب ۱۳۱۶/۲/۷)..... ۳۳۶
- ۲- قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث (۱۳۴۷/۹/۲۶)..... ۳۴۱
- ۳- قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث (۱۳۸۷/۶/۴)..... ۳۴۴
- ۴- قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی (۸۹/۱۲/۸)..... ۳۵۲
- ۵- مقررات داخلی سیستم بین‌المللی جبران خسارت..... ۳۶۵
- ۶- آیین‌نامه شماره ۳۵/۱: مکمل آیین‌نامه شماره ۳۵ شورای عالی بیمه (۱۳۷۵/۲/۳۱)..... ۳۸۰
- ۷- آیین‌نامه اجرایی قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث (۱۳۴۷/۱۲/۲۸)..... ۳۸۰
- ۸- آیین‌نامه چگونگی اداره صندوق تأمین خسارت‌های بدنی مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۱..... ۳۸۳
- ۹- آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۷) قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب..... ۳۸۹
- ۱۰- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۹) قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث..... ۳۹۱
- ۱۱- دستورالعمل اجرایی ماده (۱۴) قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث..... ۳۹۳

- ۱۲- تعرفه حق بیمه و نحوه تقسیط و تخفیف در حق بیمه شخص ثالث..... ۳۹۷
- ۱۳- آیین نامه صندوق تأمین خسارت های بدنی (۱۳۴۸/۴/۲۱)..... ۴۰۳
- ۱۴- آیین نامه اجرایی ماده ۹۲ قانون برنامه چهارم توسعه (۸۶/۱۱/۹)..... ۴۰۵
- ۱۵- دستورالعمل تسریع در پرداخت خسارت جانی بیمه شخص ثالث..... ۴۰۹
- ۱۶- از دستورالعمل شماره ۳ طرح جامع رفع اطاله دادرسی در امور کیفری (۱۳۸۵/۸/۳۰)..... ۴۱۱
- ۱۷- دستورالعمل تشکیل شعب تخصصی رسیدگی به جرایم و تخلفات رانندگی..... ۴۱۴
- ۱۸- آیین نامه موضوع ماده ۱۷ قانون اصلاح قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث..... ۴۱۸
- ۱۹- دستورالعمل نحوه وصول و تقسیط جریمه بیمه نامه شخص ثالث..... ۴۲۱
- ۲۰- آیین نامه شماره ۶۷ شورای عالی بیمه ۱۳۹۰/۶/۲..... ۴۲۳
- ۲۱- آیین نامه حمایت از حقوق بیمه گذاران، بیمه شدگان و صاحبان حقوق آنها (۱۳۹۱/۳/۲۳)..... ۴۲۴
- ۲۲- شرایط عمومی بیمه نامه شخص ثالث..... ۴۳۴
- کتابنامه..... ۴۳۷